

(א) זכ"ק מ. וט"ז, (ב) [מוס' דמכות פ"ח], (ג) [נמוספתא ח"י אס נמיאשו הצעלים הכי אלו עלו וע"י מוס' ד"ה שטף], (ד) [מוס' כמדות פ"ח ע"ש], (ה) [קדושין נב: ומוס' דמדות פ"ח], (ו) [עירובין ע"א], (ז) [שבת נב: וט"ז], (ח) [לקמן ע"א: קדושין פ"א: ט] [מוס' מנשטין פ"ג ע"ש], (ט) ס"ף למאי דסבירא לן השמא דאימי נבנא ממא אחאי כ',

תורה אור השלם

1 כן תרמינו גם אתם תרומות ו מעשרותיכם אשר תקחו מאת בני ישראל ותתנם ממנו את תרומת ו לאהרן הכהן: במדבר י"ח כח ובי יתן מים על ידע וקבל מבלתכם ע"ליו טמא הוא לקבם: וקרא יא לה

גליון הש"ס

נב' ה' שוהה שליח. עיין עירובין דף ע"א מוס' ד"ה לך: שם לבוסתנא דברי בר אבקה. עיין יבמות דף כ"ג מוס' ד"ה ר"ח:

הגהות הגר"א

[א] נב' ה"י מסתברא. וי"ב גירסת הרמב"ם ומסבירא והא חסר כו' ור"ל ומס' גרסינן לכתב אל ימות הא שלחו כמותו אלא הביע כו' וכל זה למירוח דביבא כן אל א"ל לכו' דמניה שאלו ממ"ש כקדושין נב ב' וע"י מוס' סס ד"ה אס כו' וא"כ ז"ל כו' ואלו לשטמייהו שכתבו כאן ד"ה ה"ג כו' ולי"ג כו' ועמ"ש רבנו ב"ר ח"י ש"ל ס"ק ע"י:

מוסף רש"י

אם חושש משום גדל. אם מקפיד בעל הבית על מה ששעה רומה לו שגולה אין תרומתו תרומה. דהשתא ודאי הכי קאמר אס מנאמא עד יפות מאלו בית גולן (פדושין נב.). אם נמצאו יפות מהן תרומתו תרומה. דגלי דעמיה דניחא ליה ואמרינן כמאן שלח מעיקרא דמי (שדוכין ע"א). בין כך ובין כך. בין שיש יפות בין שאין יפות מהן (סו). תרגמה רבא אליבא דאביי. נמקום אמי ובשילוי ששה משנה זו מתורגמת לפי דבריו (סוכה י"ט).

אלו מציאות

ירדן. וכן שאר נהרות ותנא זה על יד הירדן היה יושב: נלמטים מוויין. ובחוקה נטלה הימנו ומעיקרא ידע ומייאש: שטף נהר קוריו. של זה ומנאן אחר: הכי אלו כו'. ה"ג הכי אלו של מפני שניאשו הצעלים. דכל שטיפת נהר כקורות עלים ואכנים הצעלים ידעו זה מיד דיש לה קול: הא סתמא. הא

אם היתה חזינה אחרת שאין לנו לומר שידעו הצעלים לא הויה של מנאמא. קשיא לרבא: כשיכול להציל ודכותה במנאמא אחרת דבר שיש בו סימן דיכול ליתן סימן ולטול מודינא זה דחייב להחזיר: אפילו אין מרדפין נמי. דסתמי אהללה דלמחר ולימנא אחרת ולא מייאשי: ע"י הדקא. ואס לא ימהר להציל לא יצילו הלכך אין מרדפין אפקורי אפקרינהו דהא ידעו ולא הצילו: שלא מדעת. צעלים: וליקטו. לזוך בעל הבית: ואס חושש. בעל הבית ומקפיד על מה ששעה זה: משום גול. שתרס תרומתו בלא רשותו: נלך אלל יפות. היה לך לילך אלל יפות למת מהן לכסן: לא הוה ידע. אלמא כיון דלכי ידע דניחא ליה אמרינן מעיקרא נמי ניחא ליה ולענין יאוש נמי כיון דלכי ידע מייאש מעיקרא נמי הוה יאוש: אסם גם אסם. כן תרימו גם אתם מהכא נפקא לן שלוחו של אדם כמותו לתרומה שהשליח שתרס תרומתו תרומה. וכיון דשליחות מהכא נפקא לן על כרחך שלוחם דומיא דאתם צעינן: אף ששוחם לדעתכם. שהצעלים מניחו עליהם: לבוסתנא. פרדס: לא אכל. דגול מינהו שהצעלים לא ידעו: אס נמאלו יפות כו'. אלמא גלי דעמיה דניחא ליה. ה"ג גלי דעמיה דניחא ליה במה שנתן לנו: לא אמרו לך אלל יפות. דהוה גלוי דעת אלל לענין תרומה: ועודו העל עליהן. המעלה פירומי לגג וירד עליהן הטל: ושמת. בטל שירד עליהן: הכי וזה נמי יוסף. והוכשרו לטומאה מעתה ועד עולם: נבנו. עד שלא מנאן: אע"פ ששמת. עכשיו בטל שירד עליהן: אין

בבא מציעא

מה שנתן נתן. א' אחיא כר' דאמר צפרק הגולן [בתרא] [ב"ק דף קד]. סתם גנב וגולן הוה יאוש צעלים:

שטף נהר קוריו עצינו ואבניו. ה"ג אס נמיאשו הצעלים הכי אלו של ו"ל דמייירי ביכול להציל בקל אס רודף צעט שטיפה דאי לאו הכי הוה כוונתו של יס שאבדו ממנו ומכל אדם ועל זה לא היה אומר הא סתם לא אלא איירי ביכול להציל בקל צעט שטיפה ואפילו אין צהן סימן ולכי שיעבדן עקולי ופשוירי ויקחם שס ואפי' יקדמו אחרים ויקחו יחירוס לו לפי שניכר שהוה צעליו לפי שרדף מיד וס"ד דמייירי דאס לא רדף מיד צעט שטיפה שלא יכול עוד כלל להציל כדמוכא כסיפא לפי שיקחוס אחרים כשעבדוס עקולי ופשוירי ולא יחזירו לפי שאין סימן וס"פ אס נמיאשו הצעלים דהיינו שהיו שס צעט שטיפה ולא רדפו ואפילו אומרים שאין מתיאשים אין צכך כלוס דודאי הן מתיאשים בלנן הא סתמא שלא היו צעלים צעט שטיפה ולא נמיאשו עד שידעו הצעלים שטיפה נהר וכו' איוו יכול להציל לפי שאין בו סימן לא דכשמנאן באיסורא אסא לדיה שהצעלים לא ידעו עדיין אלמא יאוש שלא מדעת לא הוה יאוש ומשני ביכול להציל אפי' אחר שטיפה כגון שיש באצידה סימן שהצעלים אין מתיאשין כשידעו ופרדך אי הכי אימא סיפא ואס היו הצעלים מרדפין כו' מאי אריא מרדפין אפילו היו צעלים שס צעט שטיפה ולא רדפו נמי יחזיר ומשני ביכול להציל אחר שטיפה ע"י הדקא דאע"פ שיש בו סימן צעטו יכול להציל לפי שיתרחקו הרבה שהנהר מוליכין צרחוק ולכך אס היה צעט שטיפה ואינו מרדף ודאי מתיאש כיון שעתה יכול להציל בלא דוחק ואינו מנלל אכל אין הצעלים צעט שטיפה יחזיר דכשידעו הצעלים לא יתיאשו ויצילו על ידי הדקא וס"ת מנלן הא סתמא חייב להחזיר דלמא נמיאשו אסא לאפקוקי שהיו שס ורדפו דחייב להחזיר וי"ל דא"כ לא ליתני אס נמיאשו אלא למי סתמא שטף נהר קוריו עליו ואבניו הכי אלו של דפשיטא דלא מייירי צרדפו צעט שטיפה דהא קמי סיפא דאס היו הצעלים מרדפים חייב ואין להקשות דמני דייק מסיפא טעמא דמרדפין הא סתמא הכי אלו של דלעולם נימא דהוה הדין סתמא דיחזיר ולא נקט מרדפין אלא לאפקוקי שהיו הצעלים צעט שטיפה ולא רדפו וע"י סיפא דמייירי צעטו צעטו יכול להציל אכל רש"י דגרס מפני שניאשו הצעלים משמע ליסנא דפשיט ליה דנמיאשו א"כ מרישא גופיה מני לאווכחי דמייירי צעטו יכול להציל ולא היה צריך להציא סיפא ומו מנלן דהא סתמא לא דאפילו סתמא נמי מייירי: הכי גרסינן ה"ג מסתברא דאי לא שויה שליח ולא גרסינן ומסבירא: אס יש יפות מהן תרומתו תרומה. דמסתמא גם ממחילה היה דעתו כן וס"ת ונימא דהשתא ודאי ניחא ליה ציפות אכל ממחילה צעט שתרס אי הוה ידע לא הוה ניחא ליה דאין דרך לתרוס מן היפות כדאמרינן לעיל (דף כ"א): גבי דבר שיש בו סימן דאפילו לרבא חייב להכריז דאע"פ דהשתא מתיאש אין צכך כלוס וי"ל דשאי הכא דכיון דחזיון ציה דניחא ליה השתא אמרינן נמי ניחא ליה מעיקרא משום מנא: וס"ת וס"ת תרומתו תרומה. וס"ת דצפרק אלמנה גזונית (כמדות דף ט: וס"ד פ"ח) אמרינן דסתמיה דבעל הבית הוה אחד מחמשים ואס השליח פחת ו' או הוסק ו' תרומתו תרומה דמני א"ל צהכי אמדתיך ה"ג נימא הכי וי"ל דהתם הוה כולה שיעור תרומה ויש שמורס כך ויש שמורס כך לכך מני א"ל כיון שלא פירשת לי צהכי אמדתיך אכל מיפות אין רגילות לתרוס ולכך לא היה לו לתרוס צסום ענין מהס בלא רשותו: מך וזוטרא א"א אב"ט. וס"ת ואמאי לא אכל האמר רבא פרק הגולן בתרא (ב"ק דף ק"ט). אריסא מדנפשיה קא זבן ויש לומר דהתם שהציא דאריס מצינת דמסתמא ממנה שהגיע לחלקו מציא אכל הכא שהציא מן הפרדס היה חושש מר וזוטרא שמת צעט חלוקה לא יאמר לבעל הפרדס תטול כנגד מה שנתמא להס ורב אשי לא היה חושש לזה ולכך אכל קודם שצא מרי בר איסק משום דאריס מדנפשיה קא היצו דאין לומר שהיה סומך שיתרצה מרי צר איסק כשידע דהלכה כאציי ואע"ג דהשתא ניחא ליה מעיקרא לא הוה ניחא ליה:

עין משפט

נר מצוה
מו א מ"י פ"ו מהלכות
גולה ואפדה ה' א
תומ"מ סי' רטו:
מו ב ג ד מ"י פ"ד מהל'
מדות ה' ג:
י"ה מ"י שס הלכה א:
י"ח ו מ"י פ"ב מהל'
טומאת אוכלין הלכה
ז:

רבינו הגנאל

הן ממשש בהן כל שעה והללו אע"פ שהן בצד שדה קצוצות דמוכחא מילתא דמשרה זו הן כבר נתיאש מהן כמו המעוה. וכן תאנה הנוטה לדרך התאנים שהן נופלות ממנה מיר נמאסות לפיכך מתיאש מהן ומותרין משום גול ופטריון מן המעשר דאינו נשמר ותנן כלל אמרו במעשרות שיהוה אורכל ונשמר ויגדלוהו דאע"פ חייב במעשרות. גב שנטל מהו ונתן לזה לא גב הוא שגוב בסתר. אבל האי גב דקתני גולן הוא שנטל בלוי ותרי גוויי גולן קתני חד גולן וחד ליסטים מוויין. ת"ש שטף נהר קוריו ונתן לתוך שדה חבירו אם נתיאשו הבעלים הרי אלו של מכלל דבסתמא חייב להחזיר ואוקימנא כשבעלין מרדפין אחרתן ויכולין להציל על ידי הדקא. ת"ש כיצד אמרו החרוס שלא מדעת תרומתו תרומה וכי אוקימנא כגון שתרס ובא בעל הפירות ומצאו שתרס ואמר לו למה [לא] היתה תרוס מאלו היפות מוכחא מילתא שנתרצה ואסיקנא לא אמרי לך אצל יפות דיון בעלים הן כמה ששעשה אלא לענין תרומה בלבד משום דמצוה היא וניחא ליה ביפה. אבל שאמר לו כלך אצל יפות משום כסיפואת הוא דאמר ליה הכי ואסורין משום גול. ת"ש עורוהו הטל עליהם ושמת הרי הן כבי

אקלעו

רובו ורוב אשי אכלי מר וזוטרא לא אכיל אדהכי אתא מרי בר איסק אישכחינהו וא"ל לאריסיה אמאי לא אייתית להו לרבנן מהדך שפירתא אמרו ליה אמימר רב אשי למר וזוטרא השתא אמאי לא אכיל מר והתניא אם נמצאו יפות מהן תרומתו תרומה אמר הכי אמר רבא לא אמרו כלך אצל יפות אלא לענין תרומה בלבד משום דמצוה הוא וניחא ליה אבל הכא משום כסיפואת הוא דאמר הכי תא שמע עורוהו הטל עליהן ושמת הרי זה בכי יותן נגבו אף על פי ששמת

דפשיט

ליה דנמיאשו א"כ מרישא גופיה מני לאווכחי דמייירי צעטו יכול להציל ולא היה צריך להציא סיפא ומו מנלן דהא סתמא לא דאפילו סתמא נמי מייירי: הכי גרסינן ה"ג מסתברא דאי לא שויה שליח ולא גרסינן ומסבירא: אס יש יפות מהן תרומתו תרומה. דמסתמא גם ממחילה היה דעתו כן וס"ת ונימא דהשתא ודאי ניחא ליה ציפות אכל ממחילה צעט שתרס אי הוה ידע לא הוה ניחא ליה דאין דרך לתרוס מן היפות כדאמרינן לעיל (דף כ"א): גבי דבר שיש בו סימן דאפילו לרבא חייב להכריז דאע"פ דהשתא מתיאש אין צכך כלוס וי"ל דשאי הכא דכיון דחזיון ציה דניחא ליה השתא אמרינן נמי ניחא ליה מעיקרא משום מנא: וס"ת וס"ת תרומתו תרומה. וס"ת דצפרק אלמנה גזונית (כמדות דף ט: וס"ד פ"ח) אמרינן דסתמיה דבעל הבית הוה אחד מחמשים ואס השליח פחת ו' או הוסק ו' תרומתו תרומה דמני א"ל צהכי אמדתיך ה"ג נימא הכי וי"ל דהתם הוה כולה שיעור תרומה ויש שמורס כך ויש שמורס כך לכך מני א"ל כיון שלא פירשת לי צהכי אמדתיך אכל מיפות אין רגילות לתרוס ולכך לא היה לו לתרוס צסום ענין מהס בלא רשותו: מך וזוטרא א"א אב"ט. וס"ת ואמאי לא אכל האמר רבא פרק הגולן בתרא (ב"ק דף ק"ט). אריסא מדנפשיה קא זבן ויש לומר דהתם שהציא דאריס מצינת דמסתמא ממנה שהגיע לחלקו מציא אכל הכא שהציא מן הפרדס היה חושש מר וזוטרא שמת צעט חלוקה לא יאמר לבעל הפרדס תטול כנגד מה שנתמא להס ורב אשי לא היה חושש לזה ולכך אכל קודם שצא מרי בר איסק משום דאריס מדנפשיה קא היצו דאין לומר שהיה סומך שיתרצה מרי צר איסק כשידע דהלכה כאציי ואע"ג דהשתא ניחא ליה מעיקרא לא הוה ניחא ליה:

אקסורא